

Portret în devenire

În cinstea aniversării partidului

File de cronică revoluționară

Prezent la marea sărbătoare a întregii țări, teatrul radiofonic a inițiat, începând din luna aprilie, un amplu ciclu de emisiuni dedicate celei de-a 60-a aniversări a creării Partidului Comunist Român. „Eroul comunist în teatrul radiofonic” este titlul general al acestei serii de spectacole, în care montări mai vechi se alătură unor premiere, piese inspirate din trecutul de luptă al partidului, episoade dramatice din activitatea ilegală sînt prezente alături de texte inspirate din actualitate, contribuind fiecare la conturarea unui amplu și sugestiv portret.

Este un portret ale cărui trăsături se îmbogățesc, se împlinesc continuu, cu fiecare episod relatat, cu fiecare ipostază, luminînd momente din trecut sau de azi, în care împrejurările sînt diferite, dar obiectivul luptei e mereu același, substanța e aceeași: edificarea materială și morală a unei lumi noi. Devotamentul, spiritul de jertfă, clarviziunea politică, intransigența, omenia sînt trăsături permanent prezente în definirea acestui personaj comun tuturor textelor dramatice înscrise în ciclul radiofonic — eroul comunist — dar, de la o piesă la alta, ele apar în noi dimensiuni, privesc din alte unghiuri, raportate la alte evenimente, la alte etape din devenirea istorică a țării.

Spațiul destinat acestei rubrici nu ne permite o trecere completă în revistă a textelor și montărilor prezente în ciclul

În cinstea aniversării a 60 de ani de la crearea partidului, secția de teatru tv a alcătuit o retrospectivă (inaugurată cu *Passacaglia* de Titus Popovici), care a imbinat direcția diacronică cu cea sincronă, piesele despre un trecut nu foarte îndepărtat alternînd cu cele ale unei actualități aproximative (înregistrările — mai vechi sau mai noi — reconstruiesc texte ale anilor '60), vrînd să ilustreze raportul dialectic dintre esență și fenomen.

Dincolo de implicațiile de natură social-politică, pe care le impune evocarea unor momente din istoria, de ieri și de azi, a partidului, interesează actualitatea textelor, perspectiva permanențelor morale, exemplare. Comuniștii dramaturgiei românești, departe de a fi simple caractere imuabile, sînt asemeni modelelor lor reale — personaje complexe —, tinzînd să convingă, ca și personalitățile care le-au inspirat: utecista, a cărei biografie a cunoscut-o Dan Tărchiță, mulțimea eroilor de reportaj, pe care i-au avut în vedere Paul Everac și Corneliu Marcu, sau muncitorul Axinte, personaj căruia Al. Voitin a știut să-i dea

„Eroul comunism în teatru radiofonic“; de aceea, ne vom rezuma să transcriem câteva însemnări despre piesele prezentate în premieră,

Act dramatic figurînd un moment din lupta comuniștilor în ilegalitate, **Intr-o noapte fierbinte de iarnă** de Gabriela Cerkez își concentrează atenția mai puțin asupra conflictului deschis, tranșant, dintre două poziții politice (și acesta prezent în piesă), cit asupra conflictului interior, a înfruntării psihologice ce însoțește inevitabil momentul grav, uneori dramatic, al unei opțiuni majore. Un proces istoric este însoțit, este determinat de suma unor procese de conștiință, de efortul desprinderii — dificile, dureroase — de vechi mentalități și chiar de vechi tovarăși, oamenii apropiați, dar a căror evoluție se opune mersului firesc, drept, al vieții. Piesa Gabrielei Cerkez, ca și montarea lui Cristian Munteanu, optează pentru un ton sobru, reținut, pentru o emoție ce evită cu grijă accentele patetice și discursivitatea. Aceleași calități definesc și interpretarea susținută de: Irina Mazanitis, Adina Popescu, Ileana Predescu, Ion Marinescu, Dan Condurache, Sorin Gheorghiu, Constantin Dinulescu.

Prezentată nu cu multă vreme în urmă și la televiziune, piesa lui Octavian Sava, **Inimă fierbinte**, este o pledoarie caldă și sinceră pentru o viață trăită solidar cu

cei din jur, cu grijă și simț al responsabilității față de soarta celorlalți. O trăsură, care nu poate lipsi din portretul eroului comunist este omenia. Simplă, dar într-adevăr expresivă, convingătoare, versiunea radiofonică semnată regizoral de Dan Puican și interpretată de Mariana Mihut, Leopoldina Bălanuță, Tatiana Iekel, Mircea Albușescu, Valeria Gagealov, Ion Pavlescu, Șerban Celea, Ion Marinescu ș.a.

Cuib de vulturi de Marin Radu Mocanu abordează, din alt unghi, aceeași temă a responsabilității. Eroiul sînt, de această dată, tovarăși de muncă, legați sufletește de ani în care au lucrat împreună, înfruntînd aceleași greutăți, împărțînd aceleași bucurii. Intervine însă un accident (nelipsit în piesele și în filmele „de șantier“), care creează un moment de cumpănă psihologică, de frămîntări și îndoieli, depășite, desigur, pînă la urmă. Fără a fi neadevărată sau neinteresantă, piesa este prea schematică pentru a putea fi considerată, așa cum s-ar dori, „ruptă din viață“. Montarea, realizată cu profesionalism, a fost semnată de Titel Constantinescu; distribuția a reunit în fața microfonului pe: Corado Negreanu, Mihai Mălaimare, Mihai Dinvale, Elena Sereda, Mihai Niculescu ș.a.

Cristina DUMITRESCU

cîteva repere ferme, caracteristice, individualizîndu-l totodată. Tema comună a acestor piese constă în urmărirea evoluției ideologice — a devenirii — luptătorilor, urmărirea drumului dificil pentru cîștigarea conștiinței de sine, drumul plin de jertfe al luptei pentru cauza dreptății asumată în deplină conștiință, drumul apărării demnității dobîndite, spre o viață trăită plenar.

Vrînd să cristallizeze episoade cruciale din istoria irepetabilă, actul artistic dă uneori senzația aridității schematice. În măsura în care au recurs la fondul uman, dramaturgii au schițat conflicte viabile, complexe. Totuși, în unele cazuri, din cauza fie a convenționalei abordări, fie a artificialei orientări a discursului, sablonul devine prea evident, patetismul înăbușă veridicitatea, acțiunea se reduce la epicul elementar. Dar transpunerile pentru televiziune, și respectiv, montajul cinematografic, s-au străduit să suplînească unele dintre carențele dramatice, creînd chiar efecte inedite. Ca în recompunerea „poemului romantic“ **Marele fluviu își adună apele** sub un alt titlu metaforic, **Să umplem pămîntul cu vise** (regia Eugen Todoran, operator-șef Beatrice Drugă, regia de montaj Mag-

da Niță), în care au impresionat prin puritate Diana Lupescu (Caterina) și George Mihăiță (Milan). La piesa de debateră politică, **Comoara din deal** (care conservă un succes de acum șase ani al Naționalului bucureștean — regia Ion Cojar — succes datorat în cea mai mare parte actorilor Draga Olteanu-Matei și Amza Pellea), intercalarea reacției publicului a compensat, în parte, caracterul șters al personajelor secundare. În adaptarea, pe care Domnița Munteanu a realizat-o, comasînd primele două piese ale trilogiei lui Voltin, Gheorghe Cozorici, Ion Marinescu, Ilinca Tomoroveanu, Traian Stănescu, Eugenia Boinceanu, Mihai Mereuță, Violeta Andrei, Val Săndulescu au întruchipat convingător pe *oamenii care tac* înfruntînd personajele negative interpretate, nuanțat, de către George Constantin, Ștefan Iordache, Nelly Sterian, Lucian Mureșan Costel Constantin. Stingherit de formula stilistică a scenariului **Cînd trăiești cu adevărat** (realizat de Paul Everac după piesa sa **Ferestre deschise**), regizorul Ion Cojar a condus inegal actorii, dintre care merită totuși semnalăți Corado Negreanu, Margareta Pogonat, Constantin Diplan.

Irina COROIU